

גליון תזרני בהלכה, אגדה ומוסר

דברי מאיר

מאוצרותיו של הרה"ג רבי מאיר סנדר שליט"א

מו"צ בירושלם תובב"א ומה"ס 'דברי מאיר' ועוד

בס"ד

ניסן התשפ"א

גליון מס' 31

שימו לב!

בימי 'בין הזמנים' הבעל"ט

לא יתקיים

השיעור השבועי בהלכה ואגדה

ממורנו הרב שליט"א

פנינים ופרפראות

על פרשות השבוע שבהודש זה

דבריהם הם זכרונם

פרקי חיים מרבוזתני הקדושים

שיום פקידת שנתם בהודש זה

| פרשת ויקרא |

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה (א. א)

אחד מחכמי אומות העולם שאל פעם חכם יהודי: מדוע אצל בלעם אנו מוצאים שהקב"ה בעצמו בא לקראתו, כמו שכתוב (במדבר כג, ז) "ויקר אלקים אל בלעם", ואילו אצל משה רבינו לא בא הקב"ה, אלא היה רגיל לקרוא לו, כמו שנאמר "ויקרא אל משה"? לכאורה משמע, שבלעם היה חשוב יותר ממשה רבינו... השיב לו החכם: משל למה הדבר דומה? למלך גדול וחשוב היושב בארמון הפאר, והנה בא מצורע אל פתח החצר, וחפץ הוא לדבר עם המלך. באו ואמרו זאת למלך, אמר המלך: אל תניחוהו להיכנס, פן ילכלך את ארמוני, אלא אני יוצא אליו החוצה. אבל כשאובו של המלך בא אליו, הוא מניחו להיכנס אליו לפני ולפנים, והמלך אינו זז ממקומו.

לפיכך, כאשר רצה הקב"ה לדבר עם בלעם - יצא הוא בכבודו לקראתו, אבל למשה רבינו קרא ברוב חיבה והכניסו לפני ולפנים...

(ע"פ דעת יתקיים - במדבר כג, ז)

| פרשת צו |

כֹּל אֲשֶׁר יַעַבְדֶּנּוּ יִקְדָּשׁ (ו. יא)

"בהם" - נוטריקון: ביאה, הליכה, משפט. רמז לשלשה דברים שיסתכל האדם בהם ולא יבא לידי עבירה, כמאמר חז"ל (אבות פ"ג משנה א): "עקביא בן מהללאל אומר: הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון".

וזוהו שאמר: "כל הנוגע" - לנפשו התעוררות מג' דברים אלו, שסימנם "בהם" - ביאה, הליכה ומשפט, "יקדשו" - קדוש יהיה לאלקיו וישמור ידו מעשות כל רע!

(יושיע ציון)

| חג הפסח |

הַשְּׂמֵתָא הָכָא עֲבָדִי, לְשִׁנְהַּ הַבָּאָה פְּאַרְעָא דִּישְׁרָאֵל...

הרה"ק המגיד מזאלו"ץ זיע"א (בפירושו "באר מים" על ההגדה) הקשה, היאך בני ישראל הדרים בארץ ישראל אומרים פסקא זו, והלא כבר דרים הם בארץ ישראל? הוא מותיב לה והוא מפרק לה באופן נפלא:

כבר אמרו חז"ל, שעתידיה ארץ ישראל שתתפשט בכל העולם כולו, ואם כן כוונת האומרים כן עתה בארץ ישראל, שאמנם "השתא הכא" - שנה זו רק כאן הוא ארץ ישראל, אבל "לשנה הבאה", בכל מקום שיעמוד יהודי הרי הוא "בארעא דישראל", שהרי תתפשט קדושתה בכל העולם...

| פרשת שמני |

וְאֵת הַחֲזִיר וְגו', טָמֵא הוּא לְכֶם (יא. ז)

על הגאון רבי יוסף דב סולובייצ'יק צוק"ל מסופר, שפעם בא לפניו משכיל אחד ו"התפאר" שכבר הספיק לעבור על כל העבירות שבתורה, לרבות אכילת חזיר. אם כן - אמר לו רבי יוסף דב - הרי גדול אתה מהרמב"ם!

הכיצד? - תמה הלה. הסביר לו הגרי"ד צ"ל: "במורה נבוכים" (פרק שלישי) מייחד הרמב"ם את הדיבור על טעמי המצוות, והוא מודה שם כי איננו יודע טעם חזיר, ואילו אתה גם יודע טעמו של חזיר...

י"ב ניסן - יום ההילולא של מרא דארעא דישראל מרן הגה"ק רבי יוסף קארו זי"ע בעל ה'בית יוסף' ומחבר ה'שולחן ערוך' וש"ס, קדוש עליון שזכה לגילוי שכינה וגם ללמוד תורה מפי המלאך המגיד, כפי שהעידו עליו רבותינו מצוקי ארץ, השל"ה הקדוש ועוד.

בדורו של מרן היו שלשה שכל אחד מהם היה ראוי לחבר בית יוסף ושולחן ערוך, ושלתם היה שמם "יוסף": הראשון, מרן רבי יוסף קארו. השני, רבי יוסף בן לב - מהריב"ל, שמלבד השו"ת שלו חיבר 'שיטה' על גטין [ומהרש"א בגטין מזכירו רבות וכותב "הקשה הרב בן לב"]. והרב השלישי היה רבי יוסף טאיטצאק, רבו של מהרשד"ם - רבי שמואל די מודינא, מגדולי הפוסקים, ורבו של ה'ראשית חכמה' - רבי אליהו די וידאש [בספר ראשית חכמה מספר עליו, שלא ישר במטה ארבעים שנה, אלא היה יושב ולומד כל הלילה, והיה מניח לרגליו שני ספלים של מים צוננים, כדי שיכניס לתוכם את רגליו כשתתגבר עליו השינה, ורק ביום היה מנמנם מעט, וסיפרה כן אשתו אחרי פטירתו].

וכתב מרן החיד"א זי"ע, שמשמיה קא זכו ליה לרבינו יוסף קארו שהוא יחבר את השולחן ערוך - ולא אחר. ומדוע? עקב היותו עניו וצנוע יותר מכולם!

בערב בדיקת חמוץ י"ג ניסן - יומא דהילולא קדישא של רבינו משה אלשיך הקדוש זי"ע, בעל "תורת משה" על התורה, והיה אחד מארבעת רבותינו האחרונים הצדיקים שזכו לתואר הנגשב "הקדוש".

להלן מעשה מדהים שמסופר אודותיו, ומתאים מאד לענינא דיומא - חג הפסח הבעל"ט:

פעם מסר רבינו האלשיך הקדוש דרשה בשבת קודש בבית כנסת בעיר המקובלים צפת, ואמר: בתורה הקדושה כתוב שלבן רימה את יעקב "עשרת מונים", וחז"ל דרשו שפירושו מאה פעמים רימה לבן את יעקב. ובהגדה של פסח אנו אומרים ש"לבן ביקש לעקור את הכל"...

וכאן עמד רבינו הקדוש והוכיח מתוך הפסוקים את מאה הפעמים שלבן הונה את יעקב. רבינו האר"י הקדוש זי"ע ישב בין הקהל והאזין כבובד ראש. לפתע, חיוך גדול עלה על שפתיו - - -

לאחר הדרשה הסביר האר"י הקדוש לתלמידיו: לבן הארמי ירד מן השמים והאזין לדרשה, כשעל כל רמאות שמנה ה'אלשיך' - נענע לבן בראשו לאישור.

עד שהגיע ה'אלשיך' לרמאות מסוימת שעליה נענע לבן בשלילה, באמרו: "על כזה דבר - אפילו רמאי כמוני לא חשב!", ומראה רוחני זה גרם לאר"י לחייך...

ת.נ.צ.ב.ה.

(ערוך ומלוקט מתוך 'הידברות')

שואלין ודורשין

הלכה, אגדה ומנהג
בעניני דיומא

• ברכת האילנות •

זמן הברכה

כתב **השו"ע** (סי' רכ"ו ס"א): "היוצא בימי ניסן" וכו', ומקורו מהגמ' במסכת ברכות (דף מ"ג), ולפ"ו משמע מדברי הגמ' והשו"ע שזה דוקא בימי ניסן חודש ניסן, אך **במ"ב** (שם סק"א) כתב בשם האחרונים "אורחא דמילתא נקט שאז דרך הארצות החמים לבלב האילנות והוא הדין בחודש אחר כל שרואה הבלבוב פעם ראשון מברך". **ויש מי שכתב** שמדויק לשון הגמרא: "יומי ניסן" משמע שלא דוקא בחודש ניסן אלא כל תקופת ניסן (מרו"ח גר"ח קניבסקי שליט"א מעשה חמד בתשו' בסוה"ס אות ב', מ"ב דרשו שם אות א', וכ"כ החת"ס בהגהותיו לשו"ע בשם מורו מוה"ר אדלר זצ"ל).

אמנם כל זה ע"פ נגלה שאפשר לברך בכל חודש, אמנם **מנהג המקובלים** לברך דוקא בחודש ניסן (החיד"א בספריו ברכ"י סי' רכ"ו סק"ב ובספר מורה באבן את קצ"ח, מועד לכל חי להג"ח פלאגי זיע"א סי' א' אות ט', וכה"ח סי' רכ"ו סק"א, ועי' פסק"ת סי' רכ"ו ס"א ושם בהער' 4). **ובזה"ק** (פרשת בלק דף קצ"ו; פסק"ת שם בשם פתח הדבר סי' רכ"ו) כתב, שהנשמות מהעולם העליון משוטטות בימי ניסן בגינות ופרדסים וע"י הברכות זוכות לעילוי נשמותיהם ומתפללים על החיים אשר בעולם הזה, עיי"ש.

למעשה: ע"פ נגלה אפשר לברך ברכת האילנות בכל חודש [פעם בשנה], אך צריך שילבלבו האילנות - וע"פ קבלה יש לברך דוקא בחודש ניסן, וכן נהגו רבותינו לדקדק לברך בחודש ניסן, וכן ראיתי למרו"ח הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ויבדלחט"א מרו"ח הגרי"ח קניבסקי שליט"א ועוד. ונראה שטעמם של המדקדקים בזה, חוץ מהנסתר, כיון שזרזיון מקדימין למצוות. אך יש לציין **שיש פוסקים** שכתבו שצריך לברך דוקא בחודש ניסן ולכן לכתחילה יזהר בזה (עי' אשל אברהם בוטשאטש שפעם לא בירך בניסן ובירך באייר בנוסח בריך רחמנא, ועי' שדי חמד א"ס ד' מע' ברכות סי' ב' אות א' וכה"ח סי' רכ"ו סק"א, שו"ת הלכות קטנות סי' כ"ט, זכור לאברהם ח"ג מע' ב' אות כ"ו ופסק"ת סי' רכ"ו ס"ב). (מוה"ר שליט"א - קונטרס 'הלכות ברכת האילנות')

מכתבי תורה והוראה

שהשיב מורנו הרב שליט"א

אכילה זה אצל זה בחג הפסח ולאחריו

כבוד הגאון החסיד, מזכה הרבים, רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א - שלום וברכה וחודש טוב, וישר כח על זיכוי הרבים.

בעלון 'מתיקות הדף היומי' (גליון מס' 29) פרשת ראה תש"פ במדור "מאוצרות הפרשה" הבאתם ווארט נפלא מהרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א על מנהג ישראל שאין אוכלים בפסח זה אצל זה, וקיצורו, שבפסח נאמר "וזבחת פסח" וגו', ואין מוזכר כבשאר החגים "ושמחת אתה ובנך וגו' והיתום והאלמנה וגו'".

ורציתי להוסיף על זה שיש עוד מנהג עתיק שבאחרון של פסח [בחו"ל] כן מתאספים ואוכלים ביחד וחוטפין המצות וקוראים לזה "ביזת הים". וסוד הענין הוא על פי הנ"ל שבאמת בחג עצמו מפאת ההכרח אין אפשרות לאכול זה אצל זה, אך באחרון של פסח שהוא דרבנן והקילו בו יותר, כן נהגו לאכול יחד, כי לא יתכן שיהיה רגל מבלי שישראל יהיו באחדות.

ועי' בספה"ק "נועם אלימלך" להרה"ק ר"א מליז'ענסק זיע"א (יש פרשת דברים) על הפסוק "אלה הדברים", שלא יתכן לקיים את המצוות בלי אחדות וכללות ישראל. והוא סוד דברי האריז"ל הקדוש [שנחרטו על מצבתו] "לומר בכל יום: הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך". ולכן ביום טוב האחרון עושים הכל באחדות לתקן ענין זה גם בפסח. וה"חלקת יהושע" מביאלא זיע"א היה אומר שהשבת לפני פסח היא סוד "ואהבת לרעך כמוך" ולכן היא נקראת "שבת הגדול" כי האחדות זה הדבר הכי גדול, וזהו סוד החבורה שנמנים יחד על קרבן פסח.

בכבוד רב ובברכת כתיבה וחתימה טובה

המשך זיכוי הרבים מתוך שמחה ורוב נחת,

מאיר סנדר

מו"צ פעיה"ק ירושלים ומחבר ספר "דברי מאיר" ועוד

אורחות צדיקים

סיפורי מופת והנהגות קודש
מגדולי ומאורי הדור שליט"א

מעשה מופלא הקשור לחג הפסח הבעל"ט, דיבר בקדשו **כ"ק מרו"ח אדמו"ר מקאמרנא שליט"א** (נולד ב-ד' ניסן התש"ב), והוא מובא כאן מתוך גליון החסידות 'מעשה שלום' (פסח תשע"א):

פעם אחת היה חסיד אחד ומדקדק במצות, והיה סוחר מפולין שנסע לרגל מסחרו לגאליציען, ואיחר בדרכו וראה שלא יוכל לבוא לביתו לחג הפסח, ונמלך לבוא לקאמרנא ולהתאכסן בבית רבינו הגה"ק איש אלקים **רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א**, כי חשש להתאכסן במקום אחר מחמת כשרות, אך בבית רבינו היה בטוח בזה מבחינת כשרות שיהיה למהדרין מן המהדרין.

ובא לרבינו ובקשו להתאכסן אצלו, אך רבינו דחה אותו באומרו שאצלו בסדר ליל פסח אף אחד לא נמצא, רק הוא והרבנית והמשמש נער קטן כדי שלא יבין מה שרואה, ויכול להשיג בשבילו אכסניה כשרה אצל מי שהוא אחר. אך הסוחר התעקש מאד להיות אצל רבינו בחג הפסח, וביקש בכל לשון של בקשה, באומרו: שאינו מאמין ואינו יכול לסמוך על אף אחד אלא על רבינו. ולבסוף הסכים רבינו, אך בתנאי שלא יספר לאף אחד מה שיראה בליל הסדר, ונתן לו תקיעת כף על זה.

ובליל הסדר אמר רבינו ההגדה בהתלהבות גדולה מאד, ובאמצע אמירת ההגדה ראה שרבינו נעלם, וכסאו נשאר ריק, רק שמע קול דברים דברי ההגדה שאמר רבינו ותמונת רבינו לא ראה זולתי קול, ואחר זמן מה חזר לראות את רבינו.

ואחר זמן רב כשרבינו כבר לא היה בחיים, ישבו חסידים ואנשי מעשה בביהמ"ד בפולין וסיפרו שהצדיקים **בליל פסח הולכים להקריב קרבן פסח בירושלים ואוכלים שם את הקרבן פסח**, וכמ"ש בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק (שמות יט, ד) "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי", שהקב"ה העלה את בני ישראל על עננים והביא אותם לבית המקדש להקריב קרבן פסח, ע"ש, ושכן כתב בספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו ז"ל (מאמר אם כל חי - פ"ג סימן כג) שאליהו הנביא שעודנו חי יורד ומקריב קרבנות בבית המקדש בזמן הזה, ע"ש.

חשב אותו חסיד היות וזה זמן רב מהמעשה דלעיל, וגם רבינו לא נמצא כבר בחיים, והתיר לעצמו לספר להם מה שראה בעיניו דבר פלא הנ"ל.

[ועיין גם מה שכתב ב'כתבי שם' (אות כ), "שמעתי כמה פעמים מכ"ק אדמו"ר זלה"ה (הוא הרה"ק מוה"ר אברהם מרדכי זצ"ל מזלושיץ, נכד רבינו), שאמר: שיוכל לומר זאת אפילו לפני ב"ד של מעלה, שפעם אחת בליל ראשון של פסח כשהיה אצל רבינו, כאשר אמר רבינו את ברכת אכילת מצה, לא ראה צורתו איזה רגעים, כי היתה הברכה בהתפשטות הגשמיות" ע"כ. וכנראה שהיה כמ"ש לעיל, שזה לאכול ק"פ בירושלים].

מוה"ר שליט"א בדברי-תורה עם כ"ק אדמו"ר מקאמרנא שליט"א

פורטל התוכן הרשמי של מורנו הרב שליט"א

< ארכיון גליונות 'דברי מאיר' > ארכיון שיעורי מוה"ר שליט"א < הודעות > גלריות < שאלות למוה"ר שליט"א > ועוד

או בלחיצה על הקישור: **מכון 'דברי מאיר'**

כנסו לכתובת: <https://5e1c4309dd0b6.site123.me/>